



Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Forfatteren, overlærer JOHANNES JENSEN

Til BARNEDÅB hos CARSTEN HAUCH i Sorø.

I guldalderens dage var Sorøens folk og berømte personer deres velvilje ved ikke at lade sig indskrive af Johannes Jensen.

Kristeligt Dagblads kronik, 27. dec. 1954.

Omhandl.: bl.a. Bertel Thorvaldsen, B.S. Ingemann, Grundtvig, Oehlenschläger.



Johan Thomas Lindbye
Thorvaldsens Datter Elisa, født i
Rom 1813 og død i Albano 1870.
(Thorvaldsens Museum)

En sommerdag i de af juni måned herskede en herlig herlighed over Sorø. I vognen var Bertel Thorvaldsen, den store søn af den berømte Præste, hvortil kunstneren stærkt knyttet med v. I det sidste skabertrud alt liv. Det er berømt selv, der har hentet gæst inde på Charlott vedstaden, hvor professoren har sin enb. En ugestid senere valdsen med Siempe ges tur til Sorø for at to romerske vesper, Carsten Hauch og B.S. Ingemann begge er lærere ved Gæsterne fra Nyse holdet i Sorø hos Ingemann efter ankomsten v. kone, der maatte, sine bejder for gæsterne. ser på dem uden at udhan griber derimod at kridt i sin borse og figurerne større tegne bryst og lægge mer til at ligne men stand... Det tilgik frø hem aldrig. Hun tog ene gang efter den a var aldeles bestalt det var det værste, kunne sige om nogen

re, fretog den 2 der for vognen p at kære til barn s i Sorø. På bu s i Rom i sit stiv s i vognen er bar en med det ussedv arelevet. Oehl dvig og Thorval yv vil længe kø hamme Siem gise. »På vejen o hør Thorvalde over Oehlenschli Grundtvig, at h edel og sagde ha e det ikke er d sejlenschiøger loc fine gandsagn u vilste et oprin f old i Rom 1809. I r tale om nogle v an til Thorvalde e domme og se i e dit hele liv.« Den verdilvelse gik d billedhugger såd drig kunne glømt nde når frem til i byrtregn gjort selv på der i stor h oplysning, ind til kirken. I vogn glømt sin stok.

Forfatteren, overlærer JOHANNES JENSEN

Til barnedåb hos Carsten Hauch i Sorø

I guldalderens dage viste fornemme folk og berømte personer deres velvilje ved ikke sjældent at lade sig indskrive som faddere til børn, hvis forældre de ofte kun havde ringe eller slet ingen personlig forbindelse med. Også indenfor navngivningen er der utallige opkaldelser efter tidens berømtheder.

I sommer, hvor jeg især arbejdede med dåbsprotokollerne fra perioden 1838—44, mødte jeg ikke så få gange billedhuggeren Bertel Thorvaldsens navn, både som fadder og navngiver, og for pigebørnenes vedkommende var der så sære former som: Thorvaldine og Berteline. Under gennemlæsningen af dåbsprotokollen fra Garnisons kirke fandt jeg kunstneren indskrevet som fadder til kaptejn von Hindenburgs Søn, Albert Thorvald og Regiments Tambour Grenaaes Datter Thorvaldine Wilhelmine Juliane. Hans forbindelse med disse to familier er stadig en uløst gåde. Thorvaldsens tjener Wilckens fortæller imidlertid i sine udgivne erindringer, at billedhuggeren ofte blev anmodet om at stå fadder, men at det hændte, han ikke altid opfyldte sine tilsagn.

Ud fra mine resultater på dette særlige område skal jeg skildre en barnedåb, hvor Thorvaldsen både var gudfar og navngiver, og hvor der i det øvrige fadderfølge findes indskrevet mange af guldalderens store berømtheder:

En sommeraften i den første uge af juni måned 1839 svinger herskabsvognen op foran Nysø hovedtrappe. I vognen sidder Bertel Thorvaldsen, der nu for første gang gæster herregården ved Præstø, hvortil kunstneren blev så stærkt knyttet med venskabsbånd i det sidste skaberfrodige afsnit af sit liv. Det er baronesse Stampe selv, der har hentet den berømte gæst inde på Charlottenborg i hovedstaden, hvor professoren og direktøren har sin embedsbolig.

En ugestid senere kører Thorvaldsen med Stampes på en to dages tur til Sorø for at besøge sine to romerske venner, digterne Carsten Hauch og B. S. Ingemann, der begge er lærere ved akademiet.

Gæsterne fra Nysø bor under opholdet i Sorø hos Ingemann. Dagen efter ankomsten viser Ingemanns kone, der maler sine religiøse arbejder for gæsterne. Thorvaldsen ser på dem uden at udtale sig; men han griber derimod efter et stykke kridt i sin lomme og giver alle figurerne større omfang ved at tegne bryst og lægge, så de kommer til at ligne mennesker i god stand... Det tilgav fru Ingemann ham aldrig. Hun sagde siden, den ene gang efter den anden, at det var »aldeles bestialsk gjort«. Og det var det værste, fru Ingemann kunne sige om nogen.

Om aftenen drikker selskabet hos Thorvaldsens Romaven, maleren Hans Harder, der nu er tegnelærer ved akademiet i Sorø. Ingemann har skrevet og ladet trykke en sang: *Thorvald Danske*, som eleverne synger til ære for kunstneren. Ovre hos venen Hauch står en glædelig begivenhed for døren.

Den 20. juni, en uges tid senere, fødes der en pige i Carsten Hauchs hjem, og allerede to dage efter kommer faderen med Ingemann og kone som gæster til Nysø på et forud aftalt besøg. Her møder de både Thorvaldsen og Grundtvig. Og det fortællers, at baronessen under besøget fik den idé, at Grundtvig skal døbe den nyankomne pige, Thorvaldsen stå fadder, og hun selv være gudmor.

★

En månedstid efter besøget i Sorø er Grundtvig, Oehlenschläger og kunsthistorikeren Høyen samlet med familien Stampe på Nyø til indvielsen af det atelier, baronesse har ladet bygge i parken til Thorvaldsen. En sang, »Vølund's Værksted«, skrevet af Grundtvig, bliver sunget, og det er også ham, der holder tale for kunstneren. Professor A. Oehlenschläger opholder sig under denne del af festen udeltagende på sit kammer.

Tre dage senere, fredag den 23. juli, spændes der for vognen på herregården for at køre til barnedåb hos Hauchs i Sorø. På bukken sidder Niels Kusk i sit stiveste puds, og bag i vognen er baronen og baronessen med det usædvanlige guldaldertrekløver, Oehlenschläger, Grundtvig og Thorvaldsen. Fra den syv mil lange køretur fortæller baronesse Stampe følgende hændelse: »På vejen opstod en disput, hvor Thorvaldsen blev så oprørt over Oehlenschlägers manér mod Grundtvig, at han rejste sig i sædet og sagde ham sandheden.« At det ikke er den eneste gang, Oehlenschläger forløber sig, er der flere sandsagn om. Jeg skal her tilføje et oprin fra digterens ophold i Rom 1809. En dag, da der var tale om nogle malerier, sagde han til Thorvaldsen: »Jeg kan bedre døme og se i een time end du i dit hele liv.« Denne meningsløse overdrivelse gik den overfølsomme billedhugger sådan på, at han aldrig kunne glemme den.

Før de kørende når frem til Sorø, havde en styrtregn gjort selskabet drivvåd, så der i stor hast må foregå en omklædning, inden de begiver sig til kirken. I vognen har Grundtvig glemt sin stok.

★

Erindring fra 10 Dec 1843, tegnet 10 Dec 1844.



Thorvaldsen som fødselsdagsgæst hos sin guddatter, Olympia Freund.
(Tegnet af Johan Th. Lumbye)

Pastor Grundtvig foretter den hellige handling, og baronessen holder barnet over dåben. Den lille pige kristnes med navnene Albertine Lovise. En frøken Povel- sen holder huen. Videre er der i dåbsprotokollen indskrevet den lange række af barnets faddere med conferentsråd Thorvaldsen først; efter ham følger etatsråd Oehlenschläger, pastor Grundtvig, direktøren for Akademiet, Waage, lektor C. F. Wegener, digteren Christian Wilster, præsten Wilhelm Rothe, lektor 1833—43, og så kommer baron Stampé, oberst Guldberg (en broder til digteren Frederik Høgh-Guldberg), kendt som H. C. Andersens tidlige velynder og den unge H. C. Lumbyes hjælpsomme ven. Rækken slutter med cand. phil. Rosen og adjunkt Sick.

★

Efter dåben i kirken er der mid- dag hos Hauchs. Kort efter at gæ- sterne har rejst sig fra bordet, og netop som Grundtvig har fået tændt sin pipe og er kommet til sæde for at snakke hyggeligt med sin ven Ingemann, bliver der kaldt til oprud. Gæsterne og værtsfol- kene skal sejle over søen for at drikke the i Paulsens Pavillon. Det havde regnet og vejret er gråt i gråt, søen diset og aftenlyset for- tryller den regnvåde skov. På til- bageturen bemærker Ingemann, at deltagernes opstemthed er dalende. Ved hjemkomsten skal gæsterne fordeles for natten. På fru Hauchs spørgsmål til Grundtvig, om han sover med dyne eller tæppe, ser han uforstående på hende uden at kunne svare. En nærstående, der fanger meningen, griber nu hjælp- ende til Grundtvig, der var en utrættelig arbejder, nåede sjæl- dent at komme til ro. Når han blev træet af at skrive og læse, lænede han sig blot tilbage i stolen og blunde

de, til han atter vågnede og fortsat- te arbejdet. Som ældre ser vi ham i den kolde tid af året sidde med et tæppe omkring benene. Det kan ikke undre, at begrebsforskellen mellem dyne og tæppe lå helt uden for profetens bevidsthedsliv.

★

Det er hos Ingemann, at Grundtvig overnatter. Allerede kl. fem næste morgen er husets frue oppe for at sørge for sin gæst, der tid- ligt skal afsted til København, hvor han næste dag skal prædike i Var- tov, hans nye kald. Grundtvigs glemte glarøjne måtte Ingemann sende efter ham.

Gæsterne fra Nysø sover dårligt, — og Thorvaldsen kaster op om natten. Den næste formiddag tager billedhuggeren med Stampes til- bage til Nysø. Oehlenschläger er ikke med i vognen.

★

I et brev til H. C. Andersen om- taler Ingemann sig som fadder, men hans navn findes ikke i dåbsprotokollen. Om hans særlige mission ved dåben meddeles føl- gende, der er et stykke af et brev, Ingemann har skrevet til Grundtvig den 7. august 1839: »At jeg og andre faddere (navnlig Rothe, Wil- ster og Waage) formåede dig til at døbe barnet, har stødt vor præst, Sommer, der desuden ikke var indbudt af Hauch og vel alle-

rede ilde berørt over, at Wilh. Rothe havde forlangt at døbe barnet. Rothes overdragelse af handlingen til dig, var først bleven bestemt i kirken; og på præstens samtykke dertil havde ingen tænkt. Så snart jeg mærkede, der var vrøvleri derom, fik jeg Rothe til at gøre præsten en visit; og dermed er nu den ulykke forbi. Den formalitets- fejl, her kan være tale om, var jeg egentlig skyld i, som på dit spørgs- mål erklærede, at der intet var i vejen. Som gesandt for to præster og en gammel jurist måtte jeg nemlig tro, at den hellige grav var vel forvaret.

★

I begyndelsen af året 1844 er næsten alle familien Hauchs med- lemmer syge af en ondartet tyfoid feber. Og søndag den 3. marts dør Thorvaldsens guddatter, Albertine. Hun jordfæstes den 8. marts på sin gudfars romerske fødselsdag. I et bedrøvet brev til datterens gudmor på Nysø fortæller Hauch om barnets bortgang. Senere ind- byder fru Stampe familien Hauch til et ophold på Nysø for der igen at komme til kræfter.

★

På tre ugersdagen for sin gud- datters død, den 24. marts, luk- ker Thorvaldsen uældet som kunstner, sine øjne for sidste gang på sin vante plads i Det kongelige Teater. Johannes Jensen.